

Første forekomst af Ringnæbbet Måge *Larus delawarensis* i Danmark

TROELS ESKE ORTVAD

(With a summary in English: *First record of Ring-billed Gull in Denmark*)

Indledning

Først på aftenen den 15. maj 1999 befandt forfatteren og Sebastian Klein sig på grænsedæmningen mellem Margrethekog og Rickelsbül-ler Koog. Mågen, som har titelrollen i denne artikel, stod på en eng ca 300 m fra dæmningen, på den tyske side. I klart aftenlys trådte fuglens karaktertræk tydeligt frem, og den adskilte sig markant fra de Stormmåger *Larus canus* og Sølvmåger *Larus argentatus*, den stod blandt. Ved første øjekast var det "ringen" om næbbet, som bemærkedes. Fuglen havde meget tilfælles med Stormmågerne, omend den var et nummer større, og ved direkte sammenligning kunne det også konstateres, at oversidens gråblå nuance lå nær Sølvmågens, dvs. noget lysere end Stormmågens. Øvrige karakterer, som umiddelbart adskilte fuglen fra Stormmåge, var en mere begrænset udbredelse af det hvide på spidserne af de bageste skulderfjer og tertiærer/armsvingfjer, samt en forholdsvis lille subterminalplet ("vindue") i hånden. Sølvmåge, den eneste anden oplagte forvekslingskandidat, kunne udelukkes på størrelsen og proportionerne. Selvom farven af iris ikke kunne fastslås med sikkerhed (lys på Ringnæbbet Måge, mørk på Stormmåge), ansås bestemmelsen for tilstrækkelig underbygget til, at iagttagelsen kunne rapporteres.

Sidst på aftenen krydsede fuglen grænsen. Den opholdt sig i området omkring grænsedæmningen frem til den 14. juni, så interesserede havde rige muligheder for at iagttage den. Fuglen kurtiserede ofte Stormmåger og blev set med redemateriale i næbbet, men det udviklede sig ikke til et egentligt yngleforsøg.

Udseende og alder

Fuglen var 10-20% større end Stormmåge, som den lignede strukturelt. Næb og ben var overvejende gule. På den yderste tredjedel af næbbet dannede en sort markering den karakteristiske "ring". Iris var hvidgul, og orbitalring og mundvig orangerød.

Margrethekog, maj 1999. Foto: Peter Bundgaard.

Vingeoverside og ryg var lyst gråblå. Hoved, krop- og vingeunderside samt hale var hvide. På vingeoversiden dannede hvide spidser på svingfjerene en sammenhængende lys bagkant i armen og inderst i hånden. De yderste håndsvingfjer havde sorte tegninger og hvide spidser; den yderste fjer viste en lille subterminalplet på yderfanen. Bageste skulderfjer havde små, hvide spidser. På den stående fugl dannede hvide spidser på armsvingfjer og tertiærer en sammenhængende, hvid tegning.

At den hvide subterminalplet i hånden var begrænset til yderfanen af den yderste håndsvingfjer indicerer muligvis, at fuglen var subadult; adulte fugle har subterminalplet på de to yderste håndsvingfjer (Grant 1986, Ryder 1993). I øvrigt forekom fuglen at være udfarvet.

Udbredelse og træk

Ringnæbbet Måge yngler i Nordamerika. Der er to bestande, som forbliver mere eller mindre adskilt også uden for yngletiden: den ene i den centrale og vestlige del af kontinentet, den anden fra de store søer mod øst til Atlanterhavet. Vinteren tilbringes primært i det sydlige USA. De østamerikanske fugle bryder op fra kolonierne medio juli og indleder efterårstrækket i løbet af oktober, undertiden allerede i september. Ringfund fra det sydøstlige USA viser, at arten generelt indfinder sig i området i november, og at tilflyvning sker frem til januar. Trækket tilbage mod yngleområderne foregår fra

ultimo februar til primo april, og ynglepladserne besættes fra medio marts og frem. En del fugle tilbringer den første sommer i vinterkvarteret (Ryder 1993).

Forekomst i Europa

Det første fund af Ringnæbbet Måge på vores side af Atlanten stammer fra januar 1951, hvor en ringmærket fugl blev genfundet i Spanien. I 1973 registreredes arten på De Britiske Øer, hvor den imidlertid hurtigt blev den hyppigste nearktiske gæst (Dymond et al. 1989). En række andre europæiske lande registrerede deres første fund i 1970'erne og -80'erne.

Vinicombe (1985) viste, at de sydvestlige dele af De Britiske Øer oplever et regelmæssigt tiltræk, primært af adulte fugle, tidligt om vinteren og først på foråret, samt at kønsmodne individer er yderst sjældne på øerne i yngletiden. Det tolkede han derhen, at fugle, som er havnet på den østlige side af Atlanten, gennemfører et regelmæssigt træk mellem Nordvestafrika/Sydvesteuropa og Nordeuropa, svarende til trækbevægelserne i Nordamerika. I forhold til størrelsen af forekomsten på De Britiske Øer optræder arten særdeles fåtalligt i det øvrige Nordvesteuropa, i særdeleshed i sommermånederne, og den er endnu ikke fundet ynglende i Vestpalæarktis. Hoogendoorn & Steinhaus (1990) har foreslået, at der under forårstrækket i det nordøstatlantiske område sker en kursændring fra NØ til NV ved De Britiske øer, ligesom det sker under hovedtrækket fra den amerikanske atlantehavskyst mod de store søer ved ca 38°N.

To fugle, som overvintrede i Bergen i Norge, er blevet genfundet på henholdsvis Island og Newfoundland (Mjøs & Solheim 1995). Disse fund viser, at individer, som har tilbragt vinteren på den østlige side af Atlanten, kan trække mod vest om foråret og fra Vestpalæarktis er i stand til at finde tilbage til yngleområderne. Hvis det gælder for størstedelen af de fugle, som har tilbragt vinteren i Vestpalæarktis, at de om foråret forlader området på en nordvestlig eller vestlig kurs, vil en betydelig del sandsynligvis nå frem til Nordamerika. Den regelmæssighed, hvormed adulte fugle forekommer på den østlige side af Atlanten fra december til april (Hoogendoorn & Steinhaus 1990), giver endvidere grund til at tro, at der foregår et regulært træk frem og tilbage mellem Nordamerika og Vestpalæarktis.

Stigningen i forekomsten i Europa skal ses i lyset af en dramatisk vækst i ynglebestanden i det østlige Nordamerika op gennem det 20. århundrede. Udviklingen kan sammenlignes med situationen for den vesteuropæiske Sildemåge *Larus fuscus graellsii*, som i takt med de senere års bestandstilvækst i stærkt stigende omfang overvintrer i Nordamerika (Snow & Perrins 1998, Sibley 2000).

Summary

First record of Ring-billed Gull in Denmark

The first Danish Ring-billed Gull *Larus delawarensis* stayed in southern Jutland during the period 15 May – 14 June 1999. It was in adult plumage, although the fact that only the outermost primary had a (minor) subterminal spot may possibly have indicated that the bird was relatively young. From the pattern of Ring-billed Gull occurrence in Europe, and ringing data, it is suggested that the East Atlantic seaboard constitutes a regular wintering area for some Ring-billed Gulls in eastern North America.

Referencer

- Dymond, J. N., P. A. Fraser & S. J. M. Gantlett 1989: Rare birds in Britain and Ireland. – T & A D Poyser, Staffordshire.
- Grant, P. J. 1986: Gulls: a guide to identification. 2nd ed. – T & A D Poyser, Calton.
- Hoogendoorn, W. & G. H. Steinhaus 1990: Nearctic gulls in the western Palearctic. – Dutch Birding 12: 109-164.
- Mjøs, A. T. & K. E. Solheim 1995: Europas østligste funn av ringnebbmåke i Vardø - og litt om artens hekkestatus, opptreden i Norge og kjennetegn i felt. – Vår Fuglefauna 18: 147-153.
- Ryder, J. P. 1993: Ring-billed Gull. I A. Poole, P. Stettenheim & F. Gill (red.): The birds of North America No. 33. Life histories for the 21st century. – Acad. Nat. Sci. Philadelphia.
- Sibley, D. 2000: The North American birdguide. – Pica Press, East Sussex.
- Snow, D. W. & C. M. Perrins (red.) 1998: The birds of the western Palearctic, Concise Edition. – Oxford University Press, Oxford.
- Vinicombe, K. E. 1985: Ring-billed Gulls in Britain and Ireland. – British Birds 78: 327-337.

Antaget 24. oktober 2000

Troels Eske Ortvad (teol@image.dk)
Ryesgade 127, lejl. 3,
DK-2100 København Ø